

Wybory 4 czerwca 1989 r. w Sandomierzu w fotografii Romualda Augustyńskiego

I. POCZĄTKI

18 grudnia 1988 utworzony został 100-osobowy Komitet Obywatelski przy przewodniczącym NSZZ "Solidarność". 27 stycznia 1989 na spotkaniu Lecha Wałęsy z Kiszczakiem określony został skład zespołu, który miał wziąć udział w obradach Okrągłego Stołu. Jednymi z najważniejszych punktów negocjacji były żądania legalizacji Solidarności i przeprowadzenia wolnych wyborów. Perspektywa upadku systemu komunistycznego była bardzo bliska. Wizja rychłego końca komunizmu zmobilizowała działaczy opozycji solidarnościowej, również w województwie tarnobrzesckim. Główny ośrodek opozycji była Stalowa Wola. Tam też, do lokalu mieszczącego się Domu Katechetycznym przy Kościele Matki Bożej Królowej Polski i gdzie swoją siedzibę miał Tymczasowy Komitet Organizacyjny NSZZ „Solidarność” Region Stalowa Wola, jeździli działacze z Sandomierza – wymienię, chociaż kilka nazwisk: Kazimierz Plachimowicz, Romuald Augustyński, Ligia Kurasiewicz, Jacek Gospodarczyk, Sławomir Kukuła, Albert Kopeć. We mszy konsekracyjnej ks. Biskupa Edwarda Frankowskiego, sprawowanej w dniu 5 marca 1989 r. w Kościele MBKP w Stalowej Woli uczestniczyła dość liczna i dobrze zorganizowana grupa Solidarności Sandomierskiej.

II. PIERWSZY OKRES DZIAŁALNOŚCI

W pierwszej dekadzie kwietnia 1989 r. powstał Regionalny Komitet Obywatelski „Solidarność” Ziemi Sandomierskiej. Dnia 9 kwietnia 1989 r. odbyło się zebranie założycielskie, w którym uczestniczyło ok. 40 osób reprezentujących wszystkie ośrodki miejskie i gminne woj. Tarnobrzesckiego. Działający już w sposób zorganizowany Komitet Obywatelski Solidarność Województwa tarnobrzesckiego wyznaczył dwa zasadnicze zadania. Po pierwsze Przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do parlamentu w dniu 4 czerwca 1989 r. po drugie rozwinięcie ruchu obywatelskiego, i aktywny udział w wyborach samorządowych i prezydenckich.

Niemal natychmiast po powołaniu struktur wojewódzkiego KO powołano w Sandomierzu Sandomierski Komitet Obywatelski. Jego przewodniczącym został Kazimierz Plachimowicz, a w skład Prezydium weszli m.in. Tomasz Panfil, Romuald Augustyński, Albert Kopeć. Nie było by Sandomierskiego Komitetu Obywatelskiego bez pomocy jego wielkich przyjaciół ze strony kościoła sandomierskiego. Ks. Prałat Zygmunt Niewadzi nie tylko wpierał Komitet swoimi radami, użyczył także bezdomnemu jeszcze SKO salki w Domu Katechetycznym przy parafii św. Józefa. Zawsze i w każdej chwili słusznymi radami, służyli duchowi opiekunowie SKO ks. Zygmunt Gil i nieżyjący już ks. Romuald Syta.

Na zebraniu Komitetu w dniu 30 kwietnia 1989 r. powołano Komitet Wyborczy, na czele którego stanął Wiesław Wojtas, zaś zastępcą Komisarza Wyborczego został Wiktor Stasiak. Komisarzem wyborczym na rejon sandomierski wybrano Kazimierza Plachimowicza.

III. WYBORY 4 CZERWCA 1989 r.

Kandydatów na posłów i senatorów wyłoniono zgodnie z przyjętą przez Krajową Komisję Wykonawczą NSZZ Solidarność zasadą, mówiącą, że o jeden mandat poselski i senatorski powinien ubiegać się jeden kandydat.

Obszar województwa tarnobrzesckiego został podzielony na dwa okręgi wyborcze: stalowowolski i tarnobrzescki. W okręgu stalowowolskim do sejmu kandydowali: Władysław Liwak (prawnik z HSW) i Kazimierz Rostek (ekonomista, rolnik z Pysznicy), natomiast w okręgu tarnobrzesckim Jacek Bujak (inżynier, pracownik WSK Gorzyce) i Marian Dojka (chemik, zatrudniony w „Siarkopolu” Tarnobrzeg). O miejsce w senacie ubiegali się Jan Kozłowski (rolnik z Chwałowic) oraz Zbigniew Romaszewski (fizyk z Warszawy, kierujący Komisją Interwencji i Praworządności NSZZ „Solidarność”).

We wszystkich miastach i gminach województwa tarnobrzesckiego powstały lokalne Komitety Wyborcze. Podstawą kampanii wyborczej KO były bezpośrednie spotkania kandydatów do parlamentu z mieszkańcami województwa tarnobrzesckiego. Odwiedzali oni niemal wszystkie miejscowości. Niekiedy spotkania przedwyborcze przybierały charakter wieców. Miały one miejsce np. na rynku w Sandomierzu, Tarnobrzegu, a także na stadionach sportowych w Grębowie, Janowie Lubelskim, Rudniku, Stalowej Woli. Zagadnienia, które poruszano na tych spotkaniach dotyczyły przede wszystkim konieczności zmian gospodarczych i ustrojowych w Polsce.

Drugą, równie ważnym elementem propagandy przedwyborczej KO były plakaty rozwieszane na słupach ogłoszeniowych czy też w witrynach sklepowych oraz ulotki wyborcze. W ich rozwieszanie kolportowane zaangażowanych było setki,

działających zupełnie bezinteresownie członków KO.

Wyniki wyborów parlamentarnych przeprowadzonych 4 czerwca zaskoczyły zarówno stronę koalicyjno – rządową jak i Komitet Obywatelski „Solidarność”. Frekwencja w województwie tarnobrzesckim wyniosła 64,7 procent (w skali kraju 62,3 procent). Dotkliwą porażkę poniosła PZPR. Na Jana Kozłowskiego oddano 68,38 procent, a na Zbigniewa Romaszewskiego 74,91 procent głosów. Obydwaj zasiedli w senacie.

Do sejmu dostali się wszyscy kandydaci „Solidarności” Jacek Bujak (83,73 proc.) oraz Marian Dojka (73,37 proc.), a z okręgu 95 Władysław Liwak (86,12 proc.) i Kazimierz Rostek (83,72 proc.). Kandydaci koalicji partyjno – rządowej uzyskali wielokrotnie niższe poparcie, wynoszące od 1,38 do 18,46 procent głosów.

O autorze fotografii:

Romuald Augustyński u. 1951 r. w Krynicy. Współorganizator i członek organizacji związkowej „Solidarności” w Wojewódzkim Urzędzie Telekomunikacji w Tarnobrzegu z siedzibą w Sandomierzu. W listopadzie 1981 uczestnik strajku r. w Stalowej Woli. W stanie wojennym – w związku z jego działalnością związkową - przesłuchiwany przez Służbę Bezpieczeństwa. Współzałożyciel i Wiceprzewodniczący Sandomierskiego Komitetu Obywatelskiego. Zajmował się transportem matryc do kserowania i przywożeniem powielonych egzemplarzy czasopisma „Ziemia Sandomierska”- organu prasowego SKO. Członek założyciel Sandomierskiego Stowarzyszenia „Pamięć i Solidarność”. Zmarł przedwcześnie 5 marca 2010 r. w Sandomierzu. Został pochowany na Cmentarzu Komunalnym w Mielcu.

Tekst i wybór zdjęć: Piotr Pawłowski